

ЗВЕЗДА

ПОРОДИЧНИ ЛИСТ

ПРЕТПЛАТУ ТРЕБА СЛАТИ:
Стеви М. Веселиновићу
 проф. Богословије

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА
 НЕ ПРИМАЈУ СЕ

Рукописи не враћају се.

УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ:
 Кнежев Споменик бр. 9.

ОПРОШТАЈ С ДОМОВИНОМ

(из „Чалд Хералда“ Балроновог.)

(с енглеског)

Збогом, збогом, вали прече
 Родних стена бели лик;
 Ветар јеца, хриди јече,
 Галеба се хори клик.
 Где сад сунце седа тамо
 Летом ћемо за њим поћ';
 Збогом сунце часком само,
 Домовино, лаку поћ'!

Брзо сунце биће горе,
 И нови ће сванут' дан,
 Ја ћу здравит' небо, море,
 Ал' рођени никад стан.
 Мртви санак двор мој снови,
 Огњишта му умр'о плам,
 А зидове коров скрива,
 Пас на прагу стоји сам.

Ходи ближе, пажу мали.
 Та одбаци плач и вај!
 Зар те плаше бесни вали
 Ил' ветрова фијук т.ј?
 Утри сузу, насмеј око,
 Брод је овај брз и јак,
 Наших гора брзи соко
 Стигао га не би лак.

„Звижди ветре, кипи море,
 „С вас не стрепи моја груд,
 „Ал' ми душу слутње море,
 „И срце ми стеже студ.
 „Мој одлазак мајку боли
 „И брижнога баба мог,
 „А у свету ко ме воли
 „Осем они, ти и Бог?

„Благослов ми бабо даде,
 „Бол кријући срца свог,
 „Но мајка ће јадат' јаде
 „До повратка, горко, мог“.
 Доста доста, пажу мио,
 Твоме оку личи јад;
 Кад бих невин ко ти био
 Сам бих радо плак'о сад.

Верна слуго, бол издаје
 Мушких црта бледи лик;
 Да л' ти Француз страх задаје,
 Или буре страхан крик? —
 „Живота ми, мислиш, жао?
 „Не, ја нисам тако млак,
 „Ал' на љубу помисао
 „На чело ми гони мрак.

С тобом, барко, све ми благо,
 Пркосићу мору том,
 Носи мене куд ти драго
 Само немој дому мом.
 Здраво, здраво, вали бесни,
 А када вас морам проћ'
 Здраво степе, кланци тесни,
 Домовино, лаку поћ'!

„Ка обали плаве воде
 „Где се диже замак твој,
 „Мене мисли жудко воде
 „Да загрлим пород свој“.
 Доста, слуго, болних груди
 Штоват' знадем смртну студ;
 Али ја сам лакше ћуди
 Па са смехом јурим свуд.

Јер су сузе варалице,
 Што их проспе драгин вај,
 Нов ће драги љубећ лице
 Плавом оку вратит' сјај.
 Ја не жалим прошлу срећу,
 Нити жалим мрети сад;
 Што ни за чим плакат' нећу
 Моје дунџе то је јад.

На широким таласима,
 У свету сам самац сад,
 Што да плачем за другима
 Кад мој нико не зна јад.
 Туђин какав госа биће
 Изгладнелом песету мом,
 Чији ујед поздрав биће
 Вратим ли се дому свом.

ПАТНИК

ТРАГЕДИЈА У ПЕТ ЧИНОВА

НАПИСАО Чича-Илија Станојевић, БЕЛГРАД.

ЛИЦА:

Метело, Сцевола и Касије, патриције и сенатори. Први, други и трећи аугур. — Први, други и трећи астролог. — Патник, јунак трагедије, родом из Вишњице, пошто је у оно доба Вишњица била под Римском Империјом, као што сведоче зидине од неке бање у околини истога места. — Публије, брат Патникова, костгебер из Руме. — Цецилија, бахант-киња, бивша метреса Патникова, због које се и догодила ова трагедија. — Ликтори. — Народ. — Једно дете на сиси. — Друго дете, које није на сиси. — Треће дете, опет на сиси. — И још много друге деце. Догађа се на много хиљада година пре Христа. Први чин: на форуму. — Други чин: на истом месту, само се мењају неке декорације. — Трећи чин: у великој дворници Божанственога Цезара. — Четврти чин: опет на форуму, и опет се мењају декорације, као што ће се то већ и на самој представи видети. — Пети чин: у некаквом подруму; то ће зависити од декорација, у осталом, и то ће се видети на самој представи.

ЧИН ПРВИ

Римска улица. — С десне, и леве стране високе, четворостратне куће. На средини форум, наоколо камене клупе и стубови. У дубини се види колосеум; ако нема колосеума, спусти се како му драго село, или наместити просто — бунар. — Јутро је. На колосеуму избија осам сахата).

ПОЈАВА ПРВА

Метело, патриције и ликтор.

Метело (седи на клупи и зева): О, богови! (Ликтор гунђа, као да нешто исује.)

Метело (зене тако да му се види ждрело). О, Јупитеру! (Ликтор направи покрет, и исује полугласно. — У даљини се чује звиждање локомотиве.)

Метело (се трне, ослушне, и узвикне): О, Богови! Ево нам долази брзи воз!

ПОЈАВА ДРУГА

Публије, и пређашњи.

Публије (долази с десна, с лежим хандкофером и кишобраном под пазухом. — Прилази ликтору, и учтиво). Драги амице... где је Српска Војводина?

Ликтор (још учтивоје): Не могу вас служити. Него запитајте оног чичу, он свашта зна.

Публије (прилази Метелу, понизно): Слуга сам понизан!

Метело (такође): Сервус!

Публије: Част ми је приказати се: Публије костгебер из Руме, знате из Сирмијума.

Метело (такође): Патриције Метело, први сенатор божанственога града Рима.

Публије: О, каква част!

Метело: Равним начином... Хвала, о богови!

Публије: Овде ми је брат, који пати од не-срећне љубави.

Метело: Баш као и ја. — (Уздахне): Ах, Јупитеру!

Публије: Зар и ви!?

Метело (тужно): Да, да! Ох, богови!

Публије: Ко би то рекао! у вашим годинама?

Метело (тужно): Шта ћете! (Уздахне): Ох, Јупитеру!

Публије: Опростите што вам позледих ране!

Метело: Ох, оне се неће никад залечити! Ох, ви вечни богови!

Публије: Е, неће, да!

Метело: Ох, неће! Знам ја то. — Ох, Јупитеру!

Публије: Хтедох вас препонизно запитати: где је Српска Војводина?

Метело (улашено): Српска Војводина!? О, ви вечни богови!

Публије: Дакле?

Метело (замисли се): Српска Војводина... Српска Војводина... Богова ми...

Публије (нестрљив): Та, да. . . Где је Српска Војводина?

Метело (лути се по челу, као сетно се, па окупи брзо):

„У Мађарској, ил' Угарској,

Или у сну, ил' на јави,

У Банату, ил' у Бачкој,

Ил' у Срему, старој слави!“

Публије: Није она тамо, није!

Метело: Већ у души Србадије!

Публије: Србадије?

Метело: Србадије!

Публије: Чудновато!... А у новинама пише: да је одмах ту... иза форума.

Метело: Помози, Јупитеру, да не полудим! То није могућно!

Публије: Ево, па читајте! (Извади новине).

Метело (чита): „Спабдео сам своју радњу како чистим креветима и ладним пићем, тако и електричним осветљењем. У кући је пошта, телеграф, и телефон. Примам: свадбе, концерте, банкете, балове и т. д. Понизни брат Јоца из Војводине.“ (Лути се по челу и узвикне:) О, богови! Па ви тражите хотел?

Публије: Наравно! шта сте ви мислили?

Метело: Савијте за хошак, десно; одмах ћете наћи!

Публије (више певајући): Ох, хвала, хвала, по сто пута! Ово је за ме срећан час!

Мете о (страшно зене): О, Јупитеру! (С прозора једне куће чује се промукло: „Ти си свему томе крива, што ме у гроб сирти жива!“ (Метело уздахне и понавља): Ох, богови! Спрти жива!

Ликтор (више за се): О, Јупитеру! Кад ћеш спасти Рим од ових заљубљених магараца?

ПОЈАВА ТРЕЋА

Цецилија, народ, и пређашњи.

Цецилија: (на глави јој венчац од винова лишћа, у руци лозов штап. Мало кефлеисана. Скаче с ноге на ногу, и пева:) Иде Јоца са скеле, носи Цециципеле!

Метело (уздахне): О, богови!... Она!
Цецилија (га свази, и оиет цева): Ала су ми непра пуна једа од његова немила погледа! — (*Народу.*) Је ли право, браћо, да овако лепа девојка иде пешке?

Метело (за се): Пребапује ми за фијакер! О, богови! (*Клекне пред њу.*) Милост Цецилија!

Цецилија: Натраг! Дртино матора!

Метело: Помози ми, о, Јупитеру! *Глас (с оног прозора):*

„Погледај ме, невернице! Погле ово жуто лице!
 И на њему танке боре, види чело како горе!

Цецилија (погледа на прозор): Шта се дереш, магарче? (*Народ удари у грохотан смех, и пође за Цецилијом.*)

Метело (полети к њој): Ох, ви вечни Богови! (*залула се тамо амо, напред и назад, и падне оне-свесћен.*)

Ликтор (дижући га): Е, мој матори магарче!

(ЗАВЕСА БРЗО ПАДА.)

Ч И Н Д Р У Г И

(*Иста декорација као и у првом чину, само је форум више напред. У дубини се не види ни колосеум, ни бунар, ни село, него Тибар (река). Ако нема Тибра, онда спустити какво велико брдо.*)

ПОЈАВА ПРВА

Метело, Касије, Сцевола, ликтори, и народ.

Метело (устане и свечано): О, Јупитеру!

Сцевола (устане и свечано): Част ми је објавити свем грађанству: Од Чубуре до Субуре добили смо сад калдрму!

Народ: То је лепо!

Сцевола: И то коцкасту калдрму!

Народ: Коцкаста! Коцка! То је дивно!

Сцевола: Јест, дивна је коцка! Али ви ћете појмити: да је то био огроман посао!

Народ: О, то је здраво лепо!

Сцевола: Ја сам се, браћо, и дан и ноћ пекао на сунцу, надгледајући да се тај огромни рад сврши.

Народ: То је врло похвално по вас.

Сцевола: И за тај труд, браћо, узео сам из општинске благајнице 100.000 сестерција.

Народ: То није лепо! То је много!

Сцевола: Није, браћо! Помислите: сунце... на неспавање!

Неки гласови: А што не спавате?

Други гласови: Што се коцкате по сву ноћ?

Трећи гласови: То је крађа!

Неки гласови: Ви сте један ординаран лопов!
Сцевола: Изражавајте се ви учтивије! Иначе ћу звати ликторе!

Грађанин: Не веле они да сте ви... баш лопов, него плагијатор.

Сцевола: То је што друго. — Јер, лопов...

Метело (тихо Сцеволи): Надам се, драги брате, да ћеш и нама дати штогод?

Сцевола (дубоко уздахнувши): Немам ни пребијене сестерције да окрним сандале.

Метело: О, богови! Шта учинисте с толиким новцем?

Сцевола (тужно): Ноћас... ах ноћас!... Изгубио сам све на конгену!

Метело: Ох, богови! Да грозне вуцибатине!

Касије: Ох, дуси! Да грдне пропалице! (*Чује се жагор.*)

ПОЈАВА ДРУГА

(*Ликтори и преторијанци доводе Цецилију. За њима иду авгури и астролози, а за свима грубачи.*)

Ликтор: Часни оци и сенатори! Преторијанци Божанственога Цезара шаљу вам ову баханткињу која је упропастила врлог грађанина вишњичког — као што сведоче зидине од неке бање у околини истога места — судите јој!

Цецилија: Ко да ми суди? Зар она дртина Метело? Зар он који ме непрестано салеће с изјављивањем његове луде љубави?

Метело: Ох, Јупитеру!

Народ: Богови! Та то је дивно!

Цецилија Или онај Сцевола који је здишно из општинске благајнице 100.000 сестерција?

Сцевола Спасите ме, ох, ви вечни богови!

Цецилија: Зар га вуцибатина? Та он ништа друго не ради, већ обрће конген и сецује на класну лутрију. Питајте га, куд је део женин тепелук!

Сцевола (брише зној): Ох, велики Јупитеру!

Цецилија: А шта да рекнем за оног туњавка Касија? Та зар не видите да је и памет изгубио читајући списе некаког Кућетине?

Народ: Доле са сенаторима! Доле с Кућетином!

Касије: Ох, ви дуси!

Метело (устане, и збуњено): Пошто је ова ствар интимне природе, држаћемо суд у великој дворници Божанственога Цезара!

Аугур: Ликтори! Растерајте ту руљу, а оптужену водите у велику дворницу!

Народ: Доле с вуцибатинама! Доле с коцкарима и развратницама! (*Ликтори поваде секире из својих сношова, и журну на народ. — Народ се бекела и узвикује: Уа! Не дај на бару!*)

Сенатори (подигли руке к небу и узвикују): О, Јупитеру! — Ох, вечни богови! — О, ви дуси!

(ЗАВЕСА БРЗО ПАДА.)

(СВРШИТЕ СЕ)

ИЗ „ЈЕСЕЊИХ НОЋИ“

К'о шаку пустињског праха
 Ти расу моје наде,
 Куд ће их ветар носит' —
 То Бог једини знаде.

Да ли ће шапнат' путем
 О санку душе младе,
 Или ће плакат' с њиме —
 То Бог једини знаде.

ЈЕЛЕНИН МУЖ

РОМАН

НАПИСАО Ђовани Верга

(НАСТАВАК)

III

Отац Чезаров од Алтавиле умро је од запаљења, које је добио чувајући мршаву летину. У последњим тренуцима у ватруштину, гледајући околне једно за другим, промрмљао је:

— Јадна моја спрочади!... Јадна моја спрочади!... шта ћете сад?

Чезаре тада још беше дете. Срећом, један очев брат, каноник, одважно се примио старатељства над удовицом и децом. Одмах је отишао на село, повео парнице, обновио хипотеке и надзирао жетву.

Прворођени син беше једногласно одређен да буде правник, јер се породица непрестано борила с невљом и увек страховала од судског извршитеља, а сем тога у провинцији се сматра адвокатски положај као златан занат.

У породици Дорело претходно је примером стриц Анзелмо. Докле је учио богословију, више нисањег му стола висела је поповска чита, коју је он ту обесио, да би је увек имао пред очима, као мрнар кулу светлју, и одиста дотерао је до каноника. Чезаре је требао да пође стричевим путем. Пошто је био нежан и болешљив, родитељи су га сматрали за даровита, увијали су га у топле рунице и хранили жуманцетима из јаја. Он је био научар у породици; темељ свих ваздушних кула, што их родитељи зидаху, кад би у вече, после жеге, сели да се расхладе на тераси, и у мислима стали делити многобројној породици велике комаде њива и поља, што се иза последњих кућа протезаху. Кад год би снаха добила поробљајне болове и легла у постељу стриц каноник би ходао по побочној соби и зловољно гунђао, како у тој кући нема памети. Чезара беше због његовог слабог здравља заволео, јер та му се слабост чинила као неко јемство против опасности од женидбе и улевала му је наду, да ће синовац, по његовом мишљењу, бити наметлији човек.

Младић је васпитан готово манастирски. Сваки дан, лети и зими, ишао је он после вечерње у цркву по стрица каноника; кад би падала киша, ушли би код апотекара, да гледају како вода лије низ прозоре. Стриц би мантију скупио међу ноге, прозборио би коју реч с апотекаром или којим другим од грађана, што би ту стајали наслоњени на штап и Ђаскали. На лену времену изишли би заједно неколико корачаји изван варошице, лагано и достојанствено, поздрављајући и отпоздрављајући познанике, који их среташу, а сав свет их је познавао. Они заустављашу очи на сињавом грању маслинових гајева, које је већ вечерњи сутон обавијао, расејано слушаху Ђаскање жена на бунару и гласове што допираху из уличица; разговараху се о оним пољима, којих познаваху сваки педаљ, интересоваху се о њихном обрађивању, промераваху погледом пространа стр-

њишта: посматраху браздице што беху ископане за боб и гомилице Ђубрета; разговараху о винограду с кога беше опало лишће и чије чокоће беше голо између осталог околног зеленила. Кад би дошли до обичног последњег места своје шетње, до једне ограде од зида, стриц би руцем очистио прашину са два камена, па онда би ту сели, метнули лактове на колена и управили погледе на лену долину, што се протезаше испод њихних ногу, са неколико угаситозелених жбунова и две три куће, ишарану овде онде смеђим, жућкастим и зеленкастим пегама, прорезану уском стазицом, што се у даљини губила.

Мехавичи би пратили у мислима кола, што су се као црне тачке кретала и неколико часова требала, да у даљини испред њихних погледа ишчезну; покаткад учинило би им се да су у тој дугачкој долини под собом чули, с оне стране брежуљака, звиждање локомотиве, као одјек неког другог света. Тада би се свештеник тргао из својих сањарија и тихо се смешио у себи. Међу тим сунце је тонуло иза магловитог брда, а горе, над њихним главама сијали су се црквени прозори у фантастичном осветљењу и прибирали им мисли.

Затим би полако пошли кући с рукама на леђима, придруживши се путем сељацима што се враћаху дома, терајући пред собом натоварено магаре или мазгу, а сва звона у варошици, што се протезаше испод сурог неба као стадо оваца, звонаху на Здраву Марију. Стриц каноник сврнуо би још једном до апотекара, где би несумњиво затекао нотара, вицепретора и кога другога познаника. Ту би се разговарали о својим пословима и о пољским радовима. Чезаре је могао да ту остане до један сахат*) ноћи и да слуша те њихне разговоре. Чим би звоно зазвонило, он би рекао лаку ноћ друштву и отишао кући, где су сестре у мраку на тераси седеле и са сусеткама на сокаку Ђаскале. Он би узео свећу и отишао у своју собицу да учи. Доцније би се чула звека судова и шум других домаћих справа. И свако вече, у исти час, видела би се на прозору преко пута светлост код суседа, који седаху за вечеру.

Утицај такве младости на такав мек темперамент беше развио нервозну осетљивост, префињеност осећаја, који су очигледним животом, строгом црквеном дисциплином уједно улевани и учвршћивани.

Дон Анзелмо је хтео поднети сваку жртву, само да његов синовац буде адвокат. Револуција од 1860 беше дискредитовала свештенички позив, а стриц каноник је био паметан човек, који је ствари гледао онакове какве су. Сад му се правнички позив допадао боље но и један други, једна врста пона без мантије, који код куће исповеда, који се за нежна питања савести скупио наплаћује, који се после подне са синдиком и претором руку под руку шета, а сви га поздрављају титулом адвоката, од које титуле су вам чисто пуна уста.

За љубав те ваздушне куле мајка га је опремила на универзитет у Напуљ, пешке, за колима.

*) Значи један сахат по заласку сунчеву.

која су му возила постељу и преврнут сто, а сестре већ беху ослепиле шијући му опрему као да ће да се жени.

У Нануљу је Чезаре са четворицом својих другова узео стан за тридесет и пет динара и седамдесет и пет пара, тако да је на сваког долазило по седам динара и неколико пара месечне кирије. Ти разломци били су сваки пут повод за свађе, кад год би за време ручка стали сводити рачуне. Сваки би тада чврсто стегао под мишку свој комад хлеба, да га који други не би у расејаности загризао.

У дворишту исте куће, преко пута од Ђачког стана, били су прозори сињорине Јелене, и сваки пут кад би се Ђаци тако посвађали, цела породица истрчала би на терасу, госпођица са подруљивим осмејком, отац с кадивеном капицом на глави а служавка са судопером у руци, па чак и мама би кад и кад помолила кроз жућкасте завесе своје бело скромно лице.

Та породица имала је врло велику важност у очима Ђака, што су плаћали седам динара и неколико пара кирије и један од другог крали хлеб. Девојке су васпитане, као да ће се удати за принчеве. Више пута чуло би се како на тераси ћаскају енглески и француски; свирале су на пијанофорту, као да целог свог века неће ништа друго радити, и овда онда износиле би на прозор на сушење слике, које су из даљине врло дивно изгледале. Па ипак старија сестра имала је тридесет и две године; а сињорина Јелена, која је читала романе, кад не би свирала, гледала би на улици и тераси око себе, неће ли сматрити личности из романа, које ће јој понудити руку и срце и кола у која су упрегнута четири коња. Кад год би даме у финим хаљинама излазиле у шетњу, Ђаци би се скрили иза завеса и гугали похотљивим очима лепе ципелице сињорине Јелене, која би на врховима претију прелазила преко блатног дворишта и рукама уздигла скуте од хаљине.

Докле су другови своје дивљење изражавали мало сурово, као сељаци, који хоће свој удео на богатом тргу живота, Чезаре је био једини, који се држао повучено и пристојно, јер он се беше у свом манастирском васпитању навикао да поштује друштвене сталеже. Он је из детињства живео у оној пристојној сиротињи, што премазује сивом бојом цео живот и неумољиво управља сваким кораком, што придаје велику важност богаству због непрестаног и мучног контраста између онога што јесте и што се чини. Он је знао, шта то значи у паланци се звати *дон*, недељом носити цилиндар, сестрама набавити рукавице за цркву, знао је, шта стаје лепа шетња у ципелама и колико вреди један дан за Ђака. Тако је он радио као савестан надничар, који неће да краде своју надницу. Кад би се даме преко пута позно у вече вратиле кући, увек би виделе на његовом прозору свећу и отворене књиге на столу. Он је знао да треба лупати и лупати главу, док се постане доктор.

Једино разонођење беше му у вече, кад би његови другови отишли да освајају срца служавки у суседству, што би се наслонио на прозор и мислио на своје сестре, које тад с терасе са сусеткама ћаскаху, и на мајку, која му је на растанку кришом тутнула пет динара у шаг. Пусто двориште било је тихо и суморно, са три стране затворено црнкастим зидовима, на којима прозори беху сви заидати, од 1848 откако је разрезат порез на отворе, те тако претворени у слепе. По орођеним зидовима не беше никакве узвишице, осем профилних корницжа, низ које се још од старинских олука спушташе једна блатна линија. На другој страни уздизаше се неки стари црквени зид, избушен као какав голубинак, с великим прозором под врхом, кроз чија разбијена прашињава окна допираше бледа светлост лампи и мемљиви подрумски задах. Кад би се смркло, једно разбијено звоно што је висило између четири ступа, што службаху као звоник и тамно се уздизаху у суну звонило је Анђелусе, ширећи мрачним двориштем неку још неутешнију осаму, бону жељу са малим родним местом, за часовима, у које се дома у улици свећа за свећом упаљиваше. У то доба свако вече је дон Либоријева служавка занављивала свећу и остављала је у празном предсобљу, кроз коју се разлегаху весели звуци Јелениног пијанофорта или девојачки гласови.

Дан, кад је Чезаре полагао свој испит, био је за све суседе један велики догађај. Капије су се морале широм отворити, да уђу кола, која ће одвести кандидата у фраку и белом оковратнику. Глас је ишао од балкона до балкона. Тако су девојке дознале да младић иде да полаже адвокатски испит — чаробна реч, која је оцу с кадивеном капицом измамила реч:

— То је данас каријера, која води свему. Ко зна? можда у том младићу има материјала за министра.

А мама, дона Ана, пришапуће Јелени:

— Сада, с белим оковратником, не изгледа баш тако рђаво. Шта велиш?

Кад је настало лето, госпођица Јелена појављиваше се често на балкону с романима, песмама и сликама. Доста пута села би поред ње и сестра, да на пољу ради, и ћутећи гледала би у своје плетиво. Мајка се не појављиваше никад, а дон Либорио, кад год би видео Чезара крај прозора како мирно седи и марљиво учи, машио би се за капицу и поздравио га.

Није потрајало много, а они су се почели сретати на пољу кад би одлазили у град или долазили из града, и том би приликом ма под каквим изговором измењали неколико речи. Тако пђаше мало по мало, и једнога дана — девојке су ишле оборених очију напред уз степенице — рекоше родитељи младом човеку, ако би имао вољу да их посети, кад би му то његов адвокатски посао допустио, они би врло ради били да га као суседа вите у својој кући. Девојке су прилично даровите за

разговор у друштву, а и он сам, дон Либорио, воли да с образованим људма измења своје назоре о законодавству, политици и другим озбиљним питањима.

Тако је младић одлазио у Јеленину кућу и разговарао о озбиљним, врло озбиљним стварима. Госпођицу је смео да само крадом погледа и збуњивао се, кад би га она погледала својим крупним кестењавим очима. Сестра Камила, нема као сенка, није дизала главе са рада.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ЧЕШКЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ О ИСУСУ

1. Исус на вршају

Једном при заласку сунца сврате Исус и свети Петар у једну сељачку кућу и ту замоле за вечеру и преноћиште. Господар те куће десио се велики тврдица, па им рече: Ви ћете код мене добити вечеру а можете и спавати на слами, али рано у зору морате већ бити на ногама, па да ми помогнете при вршењу. Оба путника задовоље се тиме, добију каше и хлеба за вечеру и оду да се одморе; али тек што беше три сахата ујутру, још су и кокоши спавале, кад ето ти сељака на гумно и поче са својима врћи. У то викне и оба странца: Хеј, ви спавачи, пробудите се и одите на вршај, јер ко хоће да једе тај мора и да ради. Свети Петар хтеде сићи да ради, ма да беше и сувише сањив, али му Исус припадне: Ћути ти само па спавај! Свети Петар послуша га. После четврт сахата викне их опет сељак: Хоћете ли скоро овамо, ви ленштине? Јели ете, а радити вам се неће? Чекајте само, сад ћу ја вас раздремати. То рече, узе мотку од вршаја (вршаљцу), погне се полагао по лотрама горе и муне св. Петра, који је с преда лежао, у леђа тако да је светац јаукнуо. По том сиђе сељак доле и помисли: сада ће ваљда доћи ове ленштине, кад сам мунуо једнога. Свети Петар хтеде устати но Исус му шапне: остани ти Петре само ту. Ако се бојиш да би добио још који ударац, а ти пусти да ја будем први, те легни с друге стране, ако сељак поново дође. Послуша га свети Петар, и чешући се од првог ударца легне с друге стране. Сељак пак чекаше још четврт часа, па кад виде, да њих никако нема на посао, пређе га стрпљење чекати, те се дигне с мотком и по други пут, и рече: овај што је први већ је добио један ударац, сад ћу да видим, шта овај други мисли, да ли и он још спава? И тако запане светог Петра још један буботак. На то се он наљути врло, но Исус утиша свога драгог ученика овим речима: Умири се, свети Петре, немој клети као Туре, ја већ знам шта нам треба чинити.

По том сиђу оба са сељака на вршај, те Спаситељ рече: Сељаче, покажи нам снопове, које си одредио да их оврнемо ми. Сељак им показа велики скуп снопова, ту затражи Исус свећу, они му је донесу и он је запали. Сељак се зачуди, скочи, хтеде угасити свећу, но Исус му не даде. Сељак рече: Јеси ли ти луд странче! Ти ћеш ми запалити кућу. А Исус му рече: Ћути ти само, сељаче, и не бој се ништа! Па узе Исус сноп по сноп, како који узме наднесе га над свећу. Какво чудо догоди се. Сноп

остаде цео а сјајна пшенична зрна падала су из класова на вршај. Сељак и његови раденици беху ван себе од силнога чуђења. И за час напуни се хрпа најлепше пшенице, а у снопу не заоста ни једно једино пшенично зрно.

Тада благодари Исус сељаку за вечеру и преноћиште, те при поласку препоручи му: Угаси свећу, да се каква несрећа не догоди! Но сељак помисли сам у себи: ја бих био највећа будала на свету, кад би то учинио. Упамтио сам ја врло добро ту његову мајсторију, те ћу од сад и сам врћи на овако јевтин начин, а не да се мучим као роб.

Исус и свети Петар наставе свој пут даље.

Путем не рече свети Петар ни речи, јер беше љут, што је два добра буботка извукао, које је још осећао прилично, али кад стигоше над један вис, није могао одолети, но ће упитати Христа: Али драги Господе, како си могао још помагати при вршењу онако негостољубивом сељаку, који је с нама, као гостима, онако рђаво поступао. Ја бих њега друкчије научио памети.

На то ће Спаситељ: Окрени се, свети Петре, па погледај од куда смо пошли!

Свети Петар се осврну, и виде у пламену цело имање сељаково.

— Господе! Како се то догодило? повиче од чуда.

— Ево како — рече Исус мирно, — онај је човек хтео узети власт¹⁾, која је мени дата. По том настави пут.

Свети Петар схватио је речи свога Учитеља, као од највећег значаја, те је ћутећи корачао поред њега даље.

2. Гром и муња

Гром је створио ђаво, он је наурио тиме да утамани све људе, који неће с њиме да држе. Кад је пак Исус проповедао на земљи своје небеско еванђеље и многе народе покретио, наљути се ђаво врло, и пусти свој гром, да грми и дању и ноћу, те тако поби много побожних људи. Тада Исус рече ђаволу: Ја ћу сада створити муњу, која ће бити претеча (предзнак) твоме грому, људи ће је одмах опазити, побожно ће се прекретити и онда више нећеш имати никакве моћи над њима.

И тако се догодило онда, а догађа се и дан дани. За то сада гром, дело ђавоље, тако ретко и погађа човека, јер га пре грома увек божја муња на то опомене.

3. Како су постали мајмуни?

Једнога дана сврати Господ путујући са светим Петром к неком ковачу, који је у тај час крај наковња стојао и ковао усијано гвожђе. Пред ковачницом пак седео је врло стар човек, и грејао се на сунцу, то беше отац ковачев. Исус умоли ковача за помоћ, али овај беше окорела срца, предусретне свете путнике осорљиво и отера их. То расрди светог Петра, који ће на то рећи ковачу: Ти ћеш се временом горко кајати, што си тако поступао са Спаситељем! На то се насмеја ковач и рече подругљиво: Ха, ха, ако је један од вас запста Спаситељ, онда нека начини чудо, нека из мог прастарог оца створи младића!

Исус не рече ни речи, него приђе старцу, приведе га камину, где се кује, и за тили часак тури га у ватру.

1) Вршење жита на свећи.

Ковач се престрави, скочи, зачуди се, кад повуче своју руку Господ из ватре, кад ал место старца извуче младца, лепог као цвеће и младог као роса.

То беше довољно уверење за ковача, да је путник Господ, те се посрами зас воје неваљало поступање и хтеде пасти пред Исусом на колена и молити за опроштење, али путника не беше више пред његовим очима.

Сад се тек почну сви чудити. Дође и жена ковачева, на се наљути, што се није ту десила, да се подмлади, јер беше врло ружна и врло стара. Много би боље Господ учинио — рече заједљиво — да је мене турио у ватру. те захтеваше силом од човека, да је у ту чудотворну ватру баци, како би постала и она млада и лепа. Ковач се дуго бранио, да то учини, али кад већ не би друге, он се и на то одважи, па тек што ју је мало над ватру наднео, поче она страшно викати, па што је човек нагло извуче и баци у кацу пуну ладне воде. Како је сада тек изгледала! Право страшило, црна као угаљ, згурена као сунђер. На њену вику и дерњаву долете с десна и с лева две комшинице, да виде, шта се то тако страх о догодило код ковача? Али обе беху трудне, па кад спазеше наказу у каци, престраве се ужасно, те кад им дође час на родише, свака од њих роди по једног мајмуна. Ово двоје малих постадоше доцније пар те од њих произиђоше сви мајмуни, који су и данас на свету.

Превео
М. Обрадовић.

В. Г. ВАСИЉЕВСКИ

13. маја ове године преминуо је у Флоренцији гласовити руски научењак Василије Григоријевић Васиљевски. Овај првокласни представник историјске науке родио се у свештеничком дому, у селу Илињском, Јарославске губерније 31. јануара 1838 год. У разноврсним школама своје отаџбине и иностраним универзитетима задобио је покојни Васиљевски одлично знање старих језика и историје. Уједињено са ретким природним даровима, ово знање учини га најтемељнијим знацем историје и оснивачем школе византијолошке. Осим своје струке славио се Васиљевски још и широким, општим образовањем и одличним познавањем литературе. У опште, — био је то човек не само ума него и срца, који је „уносио у све односе сугласност и јасност“. Око 35 година радио је он као један од главнијих сарадника на познатом часопису: „Журнал Министарства народне просвете“; последњих десет година био му је уредник. Многа учена друштва признала су овога ученог професора и академика својим чланом. И у редовима чланова српске Академије наука Васиљевски је добио виђено место. Мир праху његовом.

ЗАНИМЉИВЕ СИТНИЦЕ

(Женско питање и немачки ђаци). На берлинске ђаке недавно је снажан утисак учинио проф. Адолф Вагнер својим говором у Друштву Студенткиња (Studierende Frauen). Говорио је о женском питању и о томе, како је на гра-

ници XIX и почетку XX века женски покрет узео такве размере, да више није могућно игнорирати га. О покрету се може мислити како се хоће, али мушкиње сад већ мора да одреди свој положај и држање према женском питању. То, до душе, није ни лако људима већ старијим, који су сав живот проживели са извесним уверењима. Ипак врло је важно бити објективан у томе питању, и уздржавати се од сваких предрасуда.

Развијајући даље свој поглед на женско питање професор и то рече, да се у женском покрету, истина, не може оправдати све, али се не може никако ни одбацити све, нити се може одрицати све, јер су у женском покрету заложене погодбе за развиће човечанства. Женскиње је устало против традиционалног стања и положаја, који му је историја створила, и изјавило је своју намеру и жељу, или ако хоћете мету, да узме учешћа у општем културном развићу и општем културном раду. Мушкиње се здр противи томе покрету, гледајући на природне разлике, на којима, по невољи и неизбежности, почива и данас зависност женскиња? Па лено, ако се мушкиње противи правима и једнакости жена са њима, онда се на то може рећи, да је све у природи и животу под непрекидном променом, и да се ово начело више еволуције може применити и на женскиње. Свакако, сталност и доследност, енергија и свесност, којима женскиње тежи својој мети, заслужују не само пажње већ и потпуно признање и саосећање, ма да се са многим чим у женском питању можда и не можемо сложити.

Женски покрет очевидно тежи да круг женског рада прошири. Жене хоће рада више, њихов се рад мора да разграна. То је неизбежно. Ту се не да жмурити. Статистички подаци могу послужити као добар доказ, да се та ствар у женском питању не може обићи. Зна се, да је смртност међу мушком децом већа, него ли међу женском, и отуда број женскиња јачи је кат-кад на 50% од броја мушкиња, па ма у којој држави. У том случају изглед на удају нису врло велики. Живот женскиња, које немају средстава за опстанак, бива врло тежак. „И с тога“ — додаје професор — „нити је наравствено, нити је достојно родитеља, да удадбу стављају као једину сврху васпитања своје кћери, па је иначе не спремају ни за што друго ни за какав рад“!

Те речи, у устима немачког професора доиста су карактеристичне; то је знак да у немачком друштву већ почињу сазнавати неизбежну потребу компромиса, а тако исто и неплодност велике борбе против женског питања. Професор Вагнер нарочито осуђује систем васпитања девојчица виших сталежа, камо се главна пажња сврће на „беспослице“. Мисли, да је безусловно потребно створити реформе у женском васпитању; удесити га да одговара потребама савремена живота.

Још је питање: је ли жена у физичком, психичком и умном погледу у стању одговорити захтевима друштвеног и професионалног рада? Проф. Вагнер мисли, да то питање свакако прво треба решити у позитивном или негативном смислу. Јесте или није. Сам он мисли, да се женскиње не може једнаком снагом да бори с мушкињем у свима тим правцима, и узима, да ће мушкарац увек изићи као победилац. Па ипак, пре него што се учине и пропрате упоређења обеју половина човечанског рода, потребно је

женскињу показати попрште рада, и тек после довољног времена решити спор о првенству и надмоћности једне половине над другом.

Професор мисли, да женски покрет у Немачкој нема оног политичког карактера, какав је у Америци и Енглеској, и најодлучније се изјаснио за приступ женскиња на универзитете, у више школе. Многи су у Немачкој против тога, пошто учени степен — кад се већ добије — даје женскињу и приступ и права на највиша, академска звања. Али професор држи да је, шта више, врло мало таквих професија, које се женама морају забранити. „Зашто монопол рада“, узвикује професор, „да има само мушкиње, па чак и потпуно неспособно и недаровито, а способне и даровите жене осуђују се на нерад, или су приморане бавити се домаћим пословима, за које не треба ни особита дара ни ума? Немачка у томе погледу не мора изостајати иза других држава, и ако се традиције у Немачкој држе јаче, па је с њима теже и сложити се, него ли у другим земљама“.

На крају професор посаветова немачко женскиње, да буде умереније у својим тежњама и захтевима, да не руши одмах све преграде; а нема сумње, да немачка држава, и сви они, који се сад овако љуто противе женском покрету, неће, паметне и умерене, захтеве женскиња оставити баш без икаквог задовољења.

Већина се немачких професора мало по мало ослобађа својих предретњица и аргумента погледа на женско питање. И друштво се по мало навикава гледати на женскиње у неколико бољим погледима, него пре. Има ипак људи, не само научника и људи старијих, којима је тешко пријателјати се с новим стањем ствари; већ и међу немачком школском омладином има их, који не трпе равноправност женскиња са студентима, који нису за то, да се женскиње виђа на универзитетској клупи и на клиници.

Том струјом занета студентска омладина у Хали изнела је, недавно, у медицинском факултету свој протест против жена: зашто им се допушта слушање клиничких предавања. Што је куриозније, та господа се буне у име наравности и чедности! Сад им се придружују и берлински студенти. Удружење берлинских студената послао је тога ради позив својим члановима, и ослањајући се на протест студената халских, позива студенте да агитирају против пуштања женскиња на медиц. факултет. Али професори медицинског факултета у Хали пожурише да одрекну солидарност са студентском омладином, која исповеда тако назадне погледе. У изјави, коју је потписао декан медицинског факултета, професори сажалевају, што се студенти према студенткињама понашају тако непријатељски, а оне чак не дају томе ни најмање узрока. Сав медиц. факултет халски одесудно је против изјаве студената, да је учење жена на клиници на супрот наравности и пристojности, чедности, и да наноси уштрба озбиљности самога рада и учења. Декан додаје, да ће писци позива одговарати на дисциплинарном испиту.

(„Миръ Божій“, Апр. 99.).

Вредне слуге. Неки глупак, изненада наследивши добру суму, чуо је да човек на свом месту треба да има најмање две слуге. Како су му средства допуштама овај луксус, он их одмах нађе, и ови се осећаху врло добро у том иоложају где су их добро плаћали а нису ништа радили. Једног дана господар запита с врата свог предеоља: Јеси ли ту, Петре? — Ту сам, господине. — Шта радиш? — Ништа, господине. — А јеси ли ти ту, Јоване? — Јесам, господине. — Шта радиш ти? — Помажем Петру. — Добро. Кад будете готови дођите да ми изујете чизме.

Бранкове песме. Неки млади књижевник дао је на читање једној госпођици Бранкове песме. Кад их је прочитала, рећи ће: Ах, господине, како су лепе ове песме Бранкове: јесте ли их ви писали?

Нула. Једном приликом падне на ум неком рђавом шаливчини, да се пошали са чувеним рачуницијом Хенриком Мондеом, па ће га озбиљно запитати: Колико је три пут четири? — Додајући вашу личност на крај, господине, то чини 120.

Прекид једне лепе беседе. Кад је неки краљ путовао провинцијом, изиђоше општински одборници да га дочекају и поздраве. Говорник овако поче: Краљу велики, добри, милостиви, благи... — Краљ заплашен овим почетком који је обећавао дугу беседу, прекиде говорника рекавши: Додајте и врло уморни

Помилована Ломброзова сестра. Апелациони суд у Турину осудио је био на 3 месеца и 24 дана затвора, госпођицу Паону Ломброзо — сада госпођу Караро — сестру славног професора Чезара Ломброзе, која се од пре извесног времена налази у тамошњем казненем заводу, због једне беседе у духу социјалистичком изговорене. Госпођа Караро-Ломброзо није издржала досуђену јој казну, јер је последњим указом амнестије и сама ослобођена казне.

Администрација „Звезде“ моли све дужнике, да дугујуће суме на име претплате до краја овога месеца што пре пошаљу, јер ће у противном случају бити принуђена, да од 10 јула т. г. обустави лист свакоме, који до тога дана не би свој дуг измирио.

У исто време моле се претплатници „Звезде“, којима рок претплате истиче крајем овога месеца, да претплату за наступајуће тромесечје што пре обнове.

Садржај: „Опроштај с домовином“ (песма). — „Патки“ — „Из јесених пољн“ (песма). — „Јелени муж“ (наставка) — „Чешке народне приче о Исусу“ — „В. Г. Василевски“ — „Занимљиве слици з е“ — „Од администрације“.

Власник и заступ. уред.: Ст. М. Веселиновић, — Штампарија Светозара Николића Об. Вен. Бр. 2.